

Vergaderjaar 1992-1993

22 800 IXB

Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van hoofdstuk IXB (Ministerie van Financiën) voor het jaar 1993

22 833

Evaluatie aftopping reiskostenforfait

Nr. 21

VERSLAG VAN EEN MONDELING OVERLEG

Vastgesteld 19 november 1992

De vaste Commissie voor Financiën¹ heeft op 28 oktober 1992 mondeling overleg gevoerd met de Staatssecretaris van Financiën over de volgende fiscale zaken:

1. het rulingbeleid
2. rapportage over lege vennootschappen (22 300, IXB, nr. 20)
3. btw-heffing over bouwkevels
4. het fiscale wetgevingsprogramma (22 300, IXB, nr. 42)
5. de evaluatie van de Belastingregeling voor het Koninkrijk (22 300, IXB, nr. 41)
6. de aftrek van reiskosten voor ziekenbezoek
7. brief van de Minister van Verkeer en Waterstaat en van de Staatssecretaris van Financiën over de gevolgen van de aftopping van het reiskostenforfait (22 833, nr. 1)

Van het gevoerde overleg brengt de commissie als volgt verslag uit.

Vragen en opmerkingen uit de commissie

1. Het rulingbeleid

De heer **Vreugdenhil** (CDA) vroeg allereerst hoe het komt dat er afwijkingen zijn en welke procedure dan wordt gevolgd. Is de staatssecretaris ook niet van mening dat het de voorkeur verdient om voor langlopende verplichtingen twee handtekeningen te eisen?

De laatste tijd is sprake van een nieuw soort rulings waarbij men zich in Nederland niet alleen om commerciële redenen vestigt maar ook om aldus te kunnen profiteren van tekortkomingen in buitenlandse wetgeving. In ieder geval moet zowel de fiscus van de vaste inrichting als de fiscus van het moederbedrijf op de hoogte zijn. Zodra inlichtingen worden gevraagd, dienen die zonder enige terughoudendheid te worden verstrekt. De heer Vreugdenhil was van mening dat, indien er naar Nederlands recht geen sprake is van een vaste inrichting in het buitenland, er geen ruling dient te worden verstrekt op een «alsof-basis». Tarieven en belastinggrondslag van de buitenlandse heffing doen op zich niet terzake. Het leek hem echter niet juist om op dit punt met

¹ Samenstelling:

Leden: Van Houwelingen (CDA), Schutte (GPV), De Korte (VVD), Tommel (D66), Linschoten (VVD), voorzitter, Paulis (CDA), Van Rey (VVD), Vermeend (PvdA), Brouwer (Groen Links), G. H. Terpstra (CDA), Melkert (PvdA), ondervoorzitter, Smits (CDA), Reitsma (CDA), Vreugdenhil (CDA), Vriens-Auerbach (CDA), Van Rijn-Vellekoop (PvdA), Van der Vaart (PvdA), G. de Jong (CDA), Ybema (D66), A. de Jong (PvdA), Kersten (PvdA), Van Heemst (PvdA) en R. M. van Middelkoop (PvdA).

Plv. leden: Leers (CDA), Van Dis (SGP), Van Erp (VVD), Groenman (D66), Weisglas (VVD), Gerritse (CDA), Van Hoof (VVD), Schoots (PvdA), Rosenmöller (Groen Links), Hillen (CDA), Van Traa (PvdA), Wolters (CDA), Van de Camp (CDA), Vacature CDA, Van der Hoeven (CDA), Van Zijl (PvdA), Verspaget (PvdA), Van Iersel (CDA), Wolffensperger (D66), Vacature PvdA, Van Otterloo (PvdA), Leerling (RPF) en Van Nieuwenhoven (PvdA).

tax-havenconstructies te werken omdat zoiets de bestrijding van bepaalde constructies moeilijk maakt. In dit verband verwees hij naar de gelijkheidseis. Bovendien maakt een tax-havenconstructie Nederland ongeloofwaardig in de strijd tegen Luxemburgse en Oostenrijkse nummerrekeningen.

Verder wees de heer Vreugdenhil erop dat bij cost-plus rulings goed moet worden gezien of de zich vestigende onderneming niet een concurrentievoordeel heeft ten opzichte van bestaande bedrijven. Uiteraard moet het uiterste worden gedaan om werkgelegenheid in Nederland te creëren, maar hij meende wel dat daarbij de door hem gemaakte kanttekeningen niet uit het oog mogen worden verloren.

Ten slotte gaf de heer Vreugdenhil te kennen dat bij voorkeur alle afspraken schriftelijk moeten worden vastgelegd en dat er twee handtekeningen onder worden geplaatst. Dat geldt ook voor het departement als beneden een bepaald niveau «namens» wordt getekend.

De heer **Vermeend** (PvdA) ging ervan uit dat, nu de behandeling van rulings is geconcentreerd bij de Belastingdienst/Grote ondernemingen Rotterdam, voortaan sneller zal kunnen worden gerapporteerd. Hij deelde de conclusie dat de eerste resultaten in de goede richting lijken te wijzen. Hetzelfde geldt voor de conclusie dat het gevoerde beleid in overeenstemming is met het met de commissie besproken rulingbeleid.

In de nog te bespreken oriëntatienota fiscaal vestigingsklimaat merkt de staatssecretaris op dat hij bereid en in staat is het rulingbeleid te versnellen en dat hij daartoe met voorstellen zal komen. Het is van buitengewoon groot belang dat nadrukkelijk wordt vastgesteld dat rulings binnen de wettelijke kaders blijven. Nederland heeft op dit punt een goede naam en dat moet zo blijven. Dit alles neemt niet weg dat zich situaties kunnen voordoen die maatwerk vereisen en dat met het oog op een gunstig vestigingsklimaat snel beslissingen moeten kunnen worden genomen. Nederland kent deskundige rulinginspecteurs die zeer wel in staat zijn om binnen de wettelijke kaders enige ruimte te creëren.

De **staatssecretaris** betoogde dat aan de hand van signalen uit de praktijk ten departemente wordt gezien of het rulingbeleid dient te worden aangepast. Dergelijke structurele aanpassingen doen zich overigens niet zo vaak voor. Voorstellen tot aanpassing worden ter accordering aan de bewindsman voorgelegd; pas als dat is gebeurd, kan nieuw beleid tot stand worden gebracht. Het spreekt voor zich dat de inspecteurs binnen de grenzen van het beleid dienen te blijven en dat dat beleid binnen de wettelijke kaders wordt uitgestippeld. Als in voorkomende gevallen al sprake is van afwijkingen, kan daaraan in volgende gevallen geen enkel recht worden ontleend. Er is reeds een opdracht uitgegaan om te voorzien in twee handtekeningen onder het betreffende stuk.

De staatssecretaris was het eens met de heer Vreugdenhil dat bij een rulingaanvraag van beide kanten opening van zaken dient te worden gegeven en dat rulings op «alsof-basis» dienen te worden vermeden. Cost-plus rulings mogen vanzelfsprekend geen schade berokkenen aan het Nederlandse bedrijfsleven.

Nu het rulingbeleid is geconcentreerd, zal er inderdaad sneller kunnen worden gerapporteerd. De bewindsman meende dat het rulingbeleid eerder als maat-confectie is te karakteriseren, doch ook maatwerk kent.

2. Rapportage inzake lege vennootschappen

De heer **Vreugdenhil** refereerde aan het profit routing arrest van de Hoge Raad en constateerde dat dit orgaan kennelijk het doen en laten van de wetgever in de gaten houdt. De toenmalige staatssecretaris heeft

te kennen gegeven de maatschappelijke ontwikkelingen goed in de gaten te houden en zo nodig maatregelen te zullen nemen. Er is echter niets gebeurd, hetgeen ook door de Hoge Raad is opgemerkt. Nu deze staatssecretaris evenals zijn voorganger van mening is dat resultaten van de rechtspraak dienen te worden afgewacht, is het nog maar de vraag of de Hoge Raad bereid zal blijven steeds maar lekken te dichten. Wat dit betreft stelde de heer Vreugdenhil nadere informatie over de duur van lekken op prijs. In dit verband refereerde hij aan de Antillenroute, warrants en kasgeld-b.v.'s. Is de bewindsman bereid (bij wijze van vingeroefening) de Kamer wetteksten voor te leggen die een bestrijding van dergelijke ongewenste constructies beogen?

Bij turbo-vennootschappen is niet in alle gevallen sprake van misbruik; er kan immers een b.v. worden opgekocht met een waardeloze vordering op de holding waarna door nieuw beleid een waardeestijging optreedt.

De volstorting van aandelen door middel van een waardeloze vordering is bij de deelnemingsvrijstelling aan de orde geweest. Met betrekking tot vanuit een vennootschap volgestort kapitaal kan alleen door middel van wetsfictie iets worden gedaan. Hetzelfde geldt voor herkapitalisatie in verband met dividendverleden. Ook wat dit betreft valt het begrip «misbruik» niet eenduidig uit te leggen.

Ingaande op de verliesvennootschappen meende de heer Vreugdenhil dat het aanbeveling verdient om het begrip «onderneming» meer toegepitst als werkzame inrichting te omschrijven, zodat b.v. voorkomen kan worden dat enkel en alleen een pand of een obligatieportefeuille wordt aangemerkt als onderneming. Zou b.v. als criterium kunnen worden gehanteerd dat er naast de directeur nog meer mensen werkbaar zijn en dat de werkzaamheden van doen hebben met handel, industrie of aanverwante bedrijvigheden? De heer Vreugdenhil meende overigens dat de regeling in het algemeen niet slecht werkt. Compensabel verlies is immers een goede zaak voor een noodlijdend bedrijf en ook de daarin werkzame personen zijn ermee gebaat in geval van verkoop.

Hoe oordeelt de bewindsman over de suggestie van prof. Essers om de vervangingsreserves van vennootschappen bij vervreemding onder artikel 20, lid 5, van de wet op de vennootschapsbelasting te brengen?

Is de bewindsman bereid de Kamer een wettekst voor te leggen om nu eindelijk eens de kwestie van de fiscale eenheid te regelen? Hetzelfde geldt voor de vestigingsplaatsfictie in combinatie met de dividendbelasting, eveneens een kwestie met een lange voorgeschiedenis. De heer Vreugdenhil was de mening toegedaan dat niet te lang moet worden gewacht met de aanpak van het steeds vaker voorkomende verschijnsel van verplaatsingen van bedrijven (lees: holdings).

De heer **Vermeend** constateerde dat oneigenlijke constructies in beginsel in de beleidssfeer worden bestreden. Hij vroeg in de eerste plaats naar de actuele stand van zaken. De staatssecretaris meldt dat de budgettaire gevolgen van de handel in vervangingsreserve-vennootschappen moeilijk zijn te achterhalen. Afgaande op persberichten zou het echter om vele honderden miljoenen kunnen gaan en daarom verbaasde het de heer Vermeend dat niet meer pogingen in het werk zijn gesteld om te achterhalen welke budgettaire belangen hierbij in het geding zijn. Kan de staatssecretaris toezeggen voor 1 juli 1993 met wetgeving, gericht op bestrijding van bedoelde handel, te komen? Dan zou de wet per 1 januari 1994 kunnen ingaan. Ook met betrekking tot de turbovennootschappen, de vestigingsplaatsfictie en de zetelverplaatsing zou de staatssecretaris met reparatiewetgeving moeten komen om te bereiken dat oneigenlijk gebruik of misbruik effectiever wordt bestreden.

De heer **Van Rey** ging ervan uit dat ter gelegenheid van de bespreking van de oriëntatienota fiscaal vestigingsklimaat op al deze aspecten zal

worden teruggekomen, maar wilde nu reeds opmerken dat niet de indruk mag worden gewekt dat de Kamer zich alleen maar inspant om te komen tot aanscherping van het beleid en niet tot vernieuwing ervan.

De **staatssecretaris** betoogde dat geen eenduidig antwoord kan worden gegeven op de vraag hoe lang lekken in het algemeen duren omdat hierbij verschillende factoren een rol spelen. Hij herinnerde eraan dat misbruik in het kader van de verliescompensatie wordt bestreden. Het ligt in het voornemen een aantal regelingen, welke in de Oriëntatienota zijn aangeduid, in een voorontwerp neer te leggen. Getracht zal worden de concrete suggesties van de heren Vreugdenhil en Vermeend daarin een plaats te geven, maar de staatssecretaris wees erop dat elk nieuw ontwerp meer tijd kost. Losse ontwerpen van wetteksten verdienen niet de voorkeur, omdat de samenhang van de totale fiscale wetgeving zich daartegen verzet. De inspecteurs hebben de opdracht een actief bestrijdingsbeleid te voeren ten aanzien van constructies.

De staatssecretaris merkte verder op dat de uitvoerige en openhartige rapportage van 1991 een matigend effect heeft gehad op het hanteren van allerlei constructies. Daarbij komt dat de problematiek in rechte nog niet is uitgekristalliseerd. In een aantal gevallen heeft de inspecteur succes geboekt, hetgeen ook preventief werkt. Geconfronteerd met stellingen, ontwikkeld door de Projectgroep turbo-vennootschappen van de Coördinatiegroep constructiebestrijding, hebben belastingplichtigen in een aantal gevallen het zogenoemde turbokarakter van een vennootschap teruggedraaid. De problematiek is echter nog niet ten principale aan de orde geweest. Het succes is vooral daarin gelegen dat het gelukt is de turbo-vennootschap minder aantrekkelijk te maken. De rechter buigt zich nu over de vraag of een waardeloze vordering kan gelden als een volwaardige storting op aandelen. De commissie zal op de hoogte worden gehouden van de juridische ontwikkelingen terzake.

Er zijn onmiskenbare signalen dat organisaties, gespecialiseerd in de handel van vennootschappen met vervangingsreserves, belangrijke omzetverliezen hebben geleden. Niet alleen de fiscus maar ook anderen zijn gebaat bij een bestrijding van deze handel. Ook voor deze problematiek is een projectgroep in het leven geroepen: de Projectgroep vervangingsreserve-vennootschappen. De bestrijding verloopt volgens wens, ook qua tijdschema. De commissie zal te gelegener tijd op de hoogte worden gebracht. Een exacte becijfering van de budgettaire gevolgen is niet te maken omdat de handel per definitie achter de schermen werkt. Die gevolgen kunnen aanmerkelijk zijn, maar de staatssecretaris meende dat de in perspublicaties genoemde bedragen geen betrouwbare basis hebben.

De heer **Vermeend** herhaalde dat naar zijn mening per 1 januari 1994 de door hem bedoelde lekken moeten kunnen zijn gedicht.

De heer **Vreugdenhil** meende dat aanscherping en vernieuwing van het beleid hand in hand kunnen gaan. Hij was voorts van mening dat het stadium van studeren en het schrijven van nota's nu maar eens moet culmineren in het aanbieden van wetteksten.

De **staatssecretaris** wees er met nadruk op dat constructies worden gemaakt in het kader van een wettekst waarmee het parlement indertijd heeft ingestemd. Reparatiewetgeving kan echt niet in een vloek en een zucht tot stand worden gebracht en het stellen van termijnen is wat dit betreft niet relevant. De bewindsman hechtte eraan op te merken dat al het mogelijke wordt gedaan in de uitvoerings- en beleidssfeer. Daarnaast is men ten departemente bezig met het voorbereiden van nieuwe wetteksten, die echter wel moeten passen in de fiscale structuur. Het

leveren van losse wetteksten leek de staatssecretaris niet opportuun en hij gaf de voorkeur aan een voorontwerp, als bedoeld in de Oriëntatienota, waarover een brede discussie zal kunnen worden gevoerd.

3. *Btw-heffing over bouw kavels*

De heer **Vreugdenhil** herinnerde eraan dat de Hoge Raad in 1980 heeft beslist dat van vervaardigen van grond slechts sprake is bij het bewerken van de grond zelf en het treffen van voorzieningen die uitsluitend dienstbaar zijn aan deze grond, derhalve niet de aanleg van openbare wegen in de omgeving. De staatssecretaris zegt echter in de resolutie dd. 16 juni 1981 dat de Hoge Raad de wet verkeerd uitlegt. De heer Vreugdenhil vond dit een buitengemeen gevaarlijk standpunt. Ook in het St. Oedenrode-arrest van 1990 zou de Hoge Raad ongelijk hebben. De staatssecretaris beroept zich op artikel 4, lid 5, van de zesde EG-richtlijn, maar daar gaat het echter om werkzaamheden als overheid. In wezen is de zaak niet zo moeilijk, want men had reeds in 1981 een wettelijk voorschrift op basis van artikel 4, lid 3, sub b. van de richtlijn. De hardleersheid van het departement in dezen levert problemen op. De heer Vreugdenhil was de mening toegedaan dat de Hoge Raad gelijk heeft en dat het verwijt van creëren van onduidelijkheid ongepast is. De Hoge Raad legt de wet uit en het arrest is duidelijk geformuleerd. Het blijkt slechts dat de wet onduidelijk is door het begrip «vervaardigen» te bezigen. De wet kan duidelijker worden gemaakt door de levering van bouwterreinen als belaste activiteit aan te merken. Weliswaar is sprake van «incidentele handelingen», maar gelet op het woord «eveneens» zal het begrip «bouwterrein» van toepassing zijn. Op dergelijke wetgeving is reeds tijdens de begrotingsbehandeling van VROM aangedrongen; de heer Vreugdenhil meende dat discussie over de vraag hoeveel meter een zij-aansluiting het hoofdriool van het desbetreffende terrein moet naderen wil van een bouwrijp te maken terrein sprake zijn, moet worden vermeden.

De heer **Van Rey** vroeg de staatssecretaris waarop hij de mening dat de NEPROM, de AVBB e.a. het arrest van de Hoge Raad van 21 november 1990 te ruim interpreteren baseert. Hij was het eens met de heer Vreugdenhil dat de regering met concept-wetgeving dient te komen.

Wat gaat er precies gebeuren met de gevallen van voor 21 november 1990? Het kan toch niet de bedoeling zijn dat in al deze gevallen individuele burgers procedures moeten aanspannen? Het leek de heer Van Rey beter dat de staatssecretaris een coördinerende rol gaat vervullen en dat hij niet wacht op een «goede zaak» die de landsadvocaat voor hem kan winnen.

De heer **Vermeend** was het eens met de heer Van Rey dat onnodige procedures moeten worden voorkomen. Ook hij was de mening toegedaan dat er zo snel mogelijk aanvullende wetgeving moet komen.

De **staatssecretaris** merkte aan het adres van de heer Vreugdenhil op dat de Hoge Raad uiteraard gelijk heeft. Dat houdt echter wel in dat de wetgeving kennelijk maatschappelijk ongewenste effecten heeft. Ondertussen is duidelijk geworden dat alleen wetswijziging soelaas biedt; daarom is begonnen met de voorbereiding ervan.

De staatssecretaris betoogde voorts dat het St. Oedenrode-arrest gevolgen heeft die niet stroken met wat in het maatschappelijk verkeer gebruikelijk en passend is. Na dit arrest is grond pas belast als er bewerkingen aan de grond hebben plaatsgevonden of als er voorzieningen zijn aangelegd die uitsluitend aan het betreffende perceel dienstbaar zijn. Dat

is echter een te beperkte en in de praktijk niet goed hanteerbare uitleg. De bewindsman concludeerde dat de spanning die daardoor ontstaat alleen kan worden weggenomen door nieuwe wetgeving.

De fiscale gevolgen van het arrest zijn de volgende. Als de levering belast is, heeft de verkoper recht op aftrek van voorbelasting, terwijl aan de koper btw in rekening wordt gebracht. De koper kan dan wel een beroep doen op de vrijstelling van de overdrachtsbelasting. Als de levering is vrijgesteld van btw, heeft de verkoper geen recht op aftrek van voorbelasting; de koper hoeft geen btw te betalen maar moet wel overdrachtsbelasting betalen. Dit alles valt de burgers zeer moeilijk uit te leggen.

De gevolgen van het arrest zijn duidelijk. Burgers die belaste grond hebben gekocht voor de datum van het arrest komen alsnog met aanspraken. Wat betreft de toekomstige gevallen zal men zich moeten bezinnen op de vraag wanneer een kavel als bouwrijp kan worden beschouwd; het spreekt voor zich dat hierbij vele en diverse vragen aan de orde komen.

Het begrip «vervaardiging» in het arrest leidt tot complicaties bij de bedrijfsvoering en bij de verkooppresentatie. Voor bouwondernemers en gemeenten is een complexgewijze benadering het uitgangspunt, zodat ook voor het hele complex hetzelfde fiscale regime geldt. Na het arrest is dat echter niet meer het geval en de bewindsman meende dat aan deze situatie een einde dient te worden gemaakt. Hij herhaalde dat met het oog daarop nieuwe wetgeving wordt voorbereid. Uitgangspunt daarbij is dat percelen, die maatschappelijk gezien in een gelijkwaardige positie verkeren, dezelfde fiscale behandeling verdienen. De bewindsman had de indruk dat de aan het arrest van de Hoge Raad ten grondslag liggende redenering onvoldoende recht doet aan de bedoelingen van de wetgever.

Als kopers van belaste grond in hoogste instantie in het gelijk worden gesteld, is het nog maar de vraag of gemeenten en bouwondernemers de terugbetalingen kunnen verhalen op het rijk. Ze hebben immers bij de afdracht van omzetbelasting geen gebruik gemaakt van de mogelijkheden van bezwaar en beroep.

De heer **Vreugdenhil** herhaalde dat uitgangspunt niet moet zijn dat de Hoge Raad voor verwarring heeft gezorgd, maar dat de wetgever indertijd onvoldoende aansluiting heeft gezocht bij de zesde EG-richtlijn. De burgers die, voordat de Hoge Raad met zijn arrest naar buiten kwam, btw op bouw kavels hebben voldaan, betalen echter het gelag. Nu rest niets anders dan de gerechtelijke procedure en de ontwerp-wetgeving van het Ministerie van Financiën af te wachten.

De heer **Van Rey** benadrukte dat reparatiewetgeving het primaat moet hebben en dat voorkomen moet worden dat zeer veel gerechtelijke procedures worden gestart. Daarom moet de staatssecretaris een coördinerende rol gaan vervullen en in overleg met diverse belanghebbenden trachten een bepaalde modus te vinden.

De heer **Vermeend** sloot zich aan bij de heer Van Rey.

De **staatssecretaris** concludeerde dat er overeenstemming bestaat tussen hem en de commissie dat er nieuwe wetgeving moet komen. Hij vond het plezierig dat er ook overeenstemming bestaat over de strekking ervan. Het is niet bekend hoeveel procedures momenteel zijn aangespannen. Er vindt overleg plaats met NEPROM, AVBB en de VNG en de regering kan daarin heel goed een coördinerende rol vervullen. De bewindsman meende echter niet dat de regering in de positie is om invloed uit te oefenen op individuele burgers om al dan niet naar de rechter te stappen.

4. Fiscaal wetgevingsprogramma

De heer **Van Rey** vroeg naar de stand van zaken van het overleg met de Nederlandse Vereniging van Levensverzekeraars over de fractieverzekeringen.

De **staatssecretaris** antwoordde dat dit overleg niet is afgerond. Uitgangspunt is te komen tot een benadering die praktisch uitvoerbaar is en die recht doet aan de bij de brede herwaardering aanvaarde structuren.

5. Evaluatie van de belastingregeling voor het koninkrijk

De heer **Vermeend** constateerde dat in «goed overleg» nieuwe afspraken zijn gemaakt, maar wees erop dat dit overleg nodig was omdat de verdragspartner zich niet aan de indertijd gemaakte afspraken heeft gehouden. Het leek hem dat niet alleen gesproken kan worden van interpretatieverschillen, doch ook dat in strijd is gehandeld met (de geest van) het verdrag. De heer Vermeend ging ervan uit dat de staatssecretaris de verdragspartner daarop heeft aangesproken of dat alsnog zal doen.

De heer **Van Rey** vroeg of in het overleg met de Nederlandse Antillen ook het Verdrag inzake wederzijdse administratieve bijstand in belastingzaken aan de orde is geweest. De fractie van de VVD was geen voorstander van dit verdrag.

Hij wenste voorts nadere informatie over de dividendstroom vanuit Nederland naar de Nederlandse Antillen en ging er voorshands vanuit dat de voor 1990 en 1991 genoemde bedragen aanmerkelijk hoger zijn dan in bijlage 2 wordt vermeld. Welke gevolgen heeft deze stroom feitelijk voor de Nederlandse schatkist?

De heer **Vreugdenhil** betoogde dat de Nederlandse Antillen zich bereid hebben verklaard mee te werken aan een aanpassing van de BRK als blijkt dat van de regeling misbruik wordt gemaakt. De regering zou van die toezegging gebruik moeten maken en de mogelijkheid van afkoop van pensioenen uit het verdrag moeten verwijderen.

De **staatssecretaris** merkte op dat zich sinds de totstandkoming van de BRK enkele bestuurlijke en politieke veranderingen hebben voorgedaan. Voor Nederland houdt dat een grotere betrokkenheid in, op fiscaal terrein tot uiting komend in een fors toegenomen technische bijstand.

Overleg met de Nederlandse Antillen heeft ertoe geleid dat in de uitvoering van de herziene regeling op het punt van de belastingheffing van deelnemingsdividenden verbeteringen zijn aangebracht. Hetzelfde geldt voor de informatie-uitwisseling. Op dit moment verloopt de informatie-uitwisseling bevredigend. Uitgangspunt van de herziening was destijds de knelpunten op beide terreinen weg te nemen zonder daarbij de financieel-economische positie van de Nederlandse Antillen uit het oog te verliezen. De staatssecretaris was van mening dat de herziening van de BRK daaraan tegemoet komt.

De staatssecretaris was het met de heer Vermeend eens dat de uitvoering van de herziene regeling vooral in de eerste jaren na de herziening niet altijd in overeenstemming was met wat destijds de koninkrijkswetgever voor ogen stond. Gelukkig heeft het overleg tot verbeteringen geleid en zijn er afspraken gemaakt om verdere verbeteringen in de sfeer van de uitvoering te bewerkstelligen.

Het door de heer Van Rey bedoelde bijstandsverdrag is in het kader van de evaluatie niet aan de orde gekomen.

De staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft desgevraagd te kennen gegeven een wetsontwerp voor te bereiden dat afkoop van pensioenen in het buitenland onmogelijk maakt.

De informatie over de jaren 1990 en 1991 over de dividendstroom vanuit Nederland naar de Nederlandse Antillen is nog niet compleet. Door de reorganisatie van de belastingdienst is het aantal eenheden dat de cijfers moet leveren gestegen van 11 naar 50. Er zijn ondertussen nog enkele opgaven binnengekomen. Voor 1990 is het totaal niet gewijzigd, terwijl voor 1991 een bedrag van 567 mln. van toepassing is. Het is niet bekend of de opgaven nu compleet zijn. De tussenstand voor 1992 is ruim een miljard; wellicht is sprake van anticipatie-effecten in verband met de evaluatie.

De heer **Van Rey** vroeg naar de gevolgen daarvan voor de schatkist van Nederland en de Nederlandse Antillen.

De heer **Vreugdenhil** vroeg of de Rekenkamer van de Nederlandse Antillen kan worden ingeschakeld bij de beoordeling van de vraag of de regeling wordt nageleefd.

De **staatssecretaris** antwoordde dat de Rekenkamer van de Nederlandse Antillen haar eigen prioriteiten stelt en dat de Nederlandse Algemene Rekenkamer zeer goed in staat is op dit punt eigen onderzoek te doen. Verder merkte hij nog op dat een antwoord op de vraag van de heer Van Rey te veel speculatieve elementen zou bevatten.

6. De aftrek van reiskosten voor ziekenbezoek

De heer **Vreugdenhil** ging in op de vraag van de staatssecretaris of de hardheidsclausule moet worden toegepast op de kosten van een ziekenbezoek van een kind aan een bejaarde ouder. Hij wees erop dat bezoek aan bejaarde ouders normaal is en dat het wat dit betreft moeilijk is onderscheid te maken tussen bejaardentehuizen en verpleeghuizen. Veel bejaardentehuizen kennen immers een verpleegafdeling. Verder is het mogelijk dat bejaarden bij verwanten worden verpleegd. Bovendien zijn de controlemogelijkheden praktisch nihil. Uitbreiding van de regeling in de door de staatssecretaris bedoelde zin zal ongetwijfeld dekkingsproblemen met zich meebrengen.

De heer Vreugdenhil was voorts van mening dat de reactie van de staatssecretaris op z'n minst merkwaardig is te noemen. De bedoeling van de wetgever is immers volstrekt duidelijk en als de staatssecretaris van mening is dat aan die bedoeling moet worden voorbij gegaan en dat in een concreet geval de hardheidsclausule moet worden toegepast, is het hek van de dam. Het leek hem al met al zeer onverstandig die weg op te gaan, ook al kunnen zich gevallen voordoen waarin op het eerste gezicht daartoe alle aanleiding bestaat.

De heer **Van Rey** constateerde dat er veel tijd is verlopen tussen de brief van de Commissie voor de verzoekschriften en het antwoord van de staatssecretaris. De staatssecretaris spreekt uit bereid te zijn in overleg te treden met de Kamer over de vraag of een hardheidsclausule kan worden gehanteerd, maar de heer Van Rey meende dat de bewindsman zijn eigen verantwoordelijkheid moet nemen en met voorstellen moet komen. De Kamer zal daarover dan wel een oordeel uitspreken.

De **staatssecretaris** wees erop dat hij enige terughoudendheid heeft willen betrachten omdat het gaat om een door middel van een amendement tot stand gekomen bepaling.

De heer **Van Rey** merkte afsluitend nog op zich te kunnen vinden in de argumentatie van de heer Vreugdenhil.

De **staatssecretaris** meende dat de indieners van het amendement een verruiming van de kring van mensen die onder de buitengewone lastenregeling vallen beoogden. Het gevolg is echter geweest dat die kring fors werd ingeperkt. Dat kon natuurlijk niet de bedoeling zijn en vandaar de vraag of wijziging van het criterium wellicht uitkomst biedt. Daarbij valt te denken aan de mogelijkheid om niet uit te gaan van de bezoeker maar van de bezochte door de volgende formulering te hanteren: «de bezochte persoon, die in verband met zijn ziekte zijn woning heeft verlaten om elders te worden verpleegd». Daaronder vallen dan b.v. ook ouders die in de woning van een kind worden verpleegd.

De heer **Vreugdenhil** wees de bewindsman erop dat tijdens de behandeling van bedoeld amendement nadrukkelijk vanuit de Kamer is opgemerkt dat men zich ervan bewust was dat sprake is van een beperking van fiscale faciliteiten, verbonden aan bezoek, maar ook dat het erg moeilijk is om bezoek van kinderen te onderscheiden in normaal bezoek en ziekenbezoek. De hele behandeling stond in het teken van de noodzaak om aftrekmogelijkheden van oncontroleerbare activiteiten terug te dringen. Hij voegde hier nog aan toe dat dit onderdeel zich niet leent voor aparte regeling en dat het moet worden betrokken bij de algemene evaluatie van het pakket-Oort.

De **staatssecretaris** betoogde dat hij, gehoord hebbende de commissie, niet meer voornemens is een maatregel te nemen. Voor het overige nam hij goede nota van de opmerkingen van de commissie.

7. Brief van de Minister van Verkeer en Waterstaat en van de Staatssecretaris van Financiën over de gevolgen van de aftopping van het reiskostenforfait

De heer **Van Rey** concludeerde dat de mobiliteit 60 cm. per km. is afgenomen. Uit de evaluatie blijkt dat de aftopping van het reiskostenforfait niet van invloed is geweest op het aantal verplaatsingen en gebruikte vervoerswijzen en dat bij verhuizingen e.d. het reiskostenforfait niet als reden is opgegeven. Bovendien zijn de milieu-effecten van de aftopping van het reiskostenforfait verwaarloosbaar. De grote vraag is nu wat de regering hieraan gaat doen. Hoe denkt de regering om te gaan met b.v. degenen die geen gebruik kunnen maken van het openbaar vervoer? Is de staatssecretaris bereid het beleid op dit punt aan te passen?

De heer **Vreugdenhil** wees erop dat de effecten van de aftopping van het reiskostenforfait zich pas op langere termijn zullen voordoen. Nu reeds valt waar te nemen dat de belangstelling voor het openbaar vervoer en carpooling toeneemt. Wel doen zich enkele problemen voor bij werknemers met ambulante taken en die problemen spitsen zich toe op de rayongrenzen en de 20-dagenregeling. Bepaalde klussen kunnen immers langer duren; dat kan worden opgelost door de werknemers na die periode in een auto van de zaak te laten rijden, maar de heer Vreugdenhil was van mening dat dit soort perikelen dient te worden voorkomen. Kunnen er geen praktische regelingen terzake worden getroffen? Nederland moet niet de naam krijgen een onwerkbaar land te

zijn. In dit verband noemde hij de problemen verbonden aan parkeergelden (vooral in grote steden) en de veergelden van de boot naar Texel. Ook in de ambtelijke sfeer zijn er kennelijk problemen met de reiskostenregelingen voor ambulante ambtenaren.

De heer **Vermeend** was het eens met de heer Van Rey dat de resultaten van de aftopping van het reiskostenforfait betrekkelijk gering zijn, maar wees erop dat deze aftopping onderdeel vormt van een geheel van maatregelen. De door de bewindsman uitgevaardigde resoluties met betrekking tot het reiskostenforfait zijn in overeenstemming met de in de Kamer gemaakte afspraken. De heer Vermeend was overigens van mening dat de openbaar-vervoerbedrijven enige aansporing verdienen wat betreft het beter later verlopen van de geautomatiseerde verwerking van openbaar-vervoerverklaringen. Hij was het eens met de heer Vreugdenhil die aandacht vroeg voor knelpunten bij met name serviceverlennende bedrijven. Is de bewindsman ook van mening dat dergelijke knelpunten in het kader van de huidige wetgeving kunnen worden weggenomen en is hij bereid overleg te plegen met de commissie over praktische oplossingen?

De **staatssecretaris** benadrukte dat de evaluatie een momentopname is en dat nog niet het volle effect van de aftopping van het reiskostenforfait zichtbaar kon worden gemaakt. De voorlopige resultaten geven geen aanleiding tot heroverweging van de wettelijke voorschriften. Hij stelde zich voor dat de door de commissie gesignaleerde knelpunten worden betrokken bij de algemene evaluatie van de regeling. De bewindsman was bereid er bij de Minister van Verkeer en Waterstaat op aan te dringen de openbaar-vervoerorganisaties nogmaals te verzoeken om meer openbaar-vervoerverklaringen af te geven. Hij wees er nog wel op dat bij de oplossing van elk knelpunt een nieuw knelpunt wordt gecreëerd, vooral als het gaat om rayongrenzen e.d. Nu de bedoelingen van de wetgever volstrekt duidelijk waren en zij ook heeft onderkend dat er mensen zijn die om wat voor reden dan ook geen gebruik kunnen maken van het openbaar vervoer, meende de bewindsman dat er geen enkele reden is om een hardheidsclausule te hanteren.

De heer **Vreugdenhil** meende dat de bestrijding van de door hem geschetste knelpunten (vooral die in de ambtelijke sfeer) niet moet wachten tot de algemene evaluatie.

De heer **Van Rey** betoogde dat de meerderheid van de Kamer zich indertijd heeft gerealiseerd dat bepaalde mensen tussen de wal en het schip zouden vallen en dat hun positie er alleen maar slechter op is geworden. Als die meerderheid echter haar standpunt handhaaft, blijft er niets anders over dan de algemene evaluatie af te wachten.

De heer **Vermeend** ondersteunde het verzoek van de heer Vreugdenhil om op korte termijn met voorstellen te komen, gericht op bestrijding van de gesignaleerde praktische knelpunten.

De **staatssecretaris** zegde toe met de voorbereiding daarvan te zullen beginnen.

De voorzitter van de commissie,
Linschoten

De griffier van de commissie,
De Gier